

Opinia amicus curiae NRA: skargi pacjentów KOZZD w Gostyninie do ETPCz

- Do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w dniu 18 lipca 2022 r. trafiła opinia Naczelnej Rady Adwokackiej w przedmiocie skarg pacjentów Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym w Gostyninie przeciwko Polsce.
- Naczelna Rada Adwokacka zwróciła uwagę na szereg problemów prawnych związanych z funkcjonowaniem KOZZD.
- Komisja Praw Człowieka przy Naczelnej Radzie Adwokackiej, która opracowała opinię, przy jej tworzeniu zaangażowała zespół osób, który pozostawał w kontakcie z Biurem Rzecznika Praw Obywatelskich oraz adwokatami, będącymi pełnomocnikami pacjentów KOZZD.

Zgodnie z chronologią przyjętą w skargach (J.R. przeciwko Polsce, nr 43562/17; W. przeciwko Polsce, nr 43562/17; A.W. and W. przeciwko Polsce, nr 43691/18 i 9173/21; J.T. przeciwko Polsce, nr 74254/17, Ł.K. przeciwko Polsce, nr 20228/19) **i sposobie komunikacji spraw Rządowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Trybunał, opinia skoncentrowała się na kwestiach związanych z możliwymi naruszeniami art. 3, 5, 8 Konwencji. Naczelna Rada Adwokacka przestawiła również uwagi dotyczące funkcjonowania KOZZD w świetle praw zagwarantowanych art. 6 Konwencji.**

W opinii zwrócono uwagę na szereg problemów m.in. związanych ze sposobem kwalifikacji pacjentów KOZZD i przyznaniu placówce statusu jednostki leczniczej, a nie penitencjarnej.

Regulacja ustawowa, powołująca KOZZD do funkcjonowania, ma charakter blankietowy i nie wyczerpuje zagadnień dotyczących przebywania na terenie tego Ośrodka. *Gros* zagadnień zostało pozostawione regulacjom przepisów wykonawczych bądź wewnętrznych, takich jak Regulamin KOZZD, wprowadzany przez jego dyrektora. Mimo to, obowiązujące regulacje nie zapewniają nawet tak minimalnych warunków, jak w przypadku odbywania kary pozbawienia wolności, a adwokaci podnoszą, że klienci zwracają uwagę na fakt ich nieprzestrzegania.

Jednym z największych dostrzeganych problemów KOZZD pozostaje przeludnienie, co podkreślają właściwie wszyscy adwokaci, z którymi NRA skonsultowała się w toku przygotowywania opinii. Zwrócono również uwagę na problemy dotyczące rotacji pracowników czy warunków odbywania terapii.

NRA zauważyła, że na podstawie przepisów ustawy z 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób, dochodzi do faktycznie bezterminowego pozbawienia wolności osób skierowanych do KOZZD w Gostyninie na podstawie postanowienia sądu cywilnego, mimo że charakter ośrodka mającego uchodzić za leczniczy jest tożsamy z rygorem zakładu karnego, przy jednoczesnym pozbawieniu jego mieszkańców prawa do obrony. Sam fakt odpowiedniego stosowania przepisów procedury cywilnej w stosunku do osób odbywających karę pozbawienia wolności istotnie wpływa na ich sytuację procesową.

NRA podniosła, że na różnych etapach może dochodzić do arbitralnych rozstrzygnięć w sprawach osób przebywających na terenie Ośrodka, podczas gdy istnienie zabezpieczeń przed arbitralnym działaniem władz publicznych jest jednym z filarów demokratycznego państwa prawnego.

„Podejmowanie działań wobec osób z zaburzeniami psychicznymi wymaga podjęcia systemowych rozwiązań, które zrealizują standardy ochrony praw człowieka” – podkreśla adw. Natalia Klima-

Piotrowska, przewodnicząca Komisji Praw Człowieka Naczelnej Rady Adwokackiej – „W naszej ocenie aktualny stan prawny wymaga zmian”.

Opinię przygotował Zespół w składzie: adw. Małgorzata Mączka-Pacholak i adw. dr Anna Wilińska-Zelek (Członkinie Komisji Praw Człowieka przy NRA), adw. dr Piotr Karlik, adw. Mateusz Bogacz oraz Konrad Nowicki.

Podkreślić należy, że NRA już w 2013 r. identyfikowała ryzyka naruszenia konstytucyjnych i międzynarodowych standardów ochrony praw i wolności jednostki w związku z zainicjowaniem prac nad ustawą o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób. W tej sprawie przedłożono opinię w toku konsultacji społecznych ([pobierz dokument](#))

